

เอกสารประกอบการบรรยาย
Participatory Action Research
การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์จินตนา เวชมิ

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

14 มิถุนายน 2553

ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

วัตถุประสงค์ของการประชุมวันนี้ คือ

เพื่อให้ผู้เข้าประชุมพัฒนาข้อเสนอโครงการวิจัย
ให้เป็นข้อเสนอโครงการวิจัยแบบ PAR

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Research

Action

- มีวัตถุประสงค์
- ใช้กระบวนการวิทยาศาสตร์
- แสวงหาความจริง

- ปฏิบัติการเพื่อแก้ปัญหา

PAR

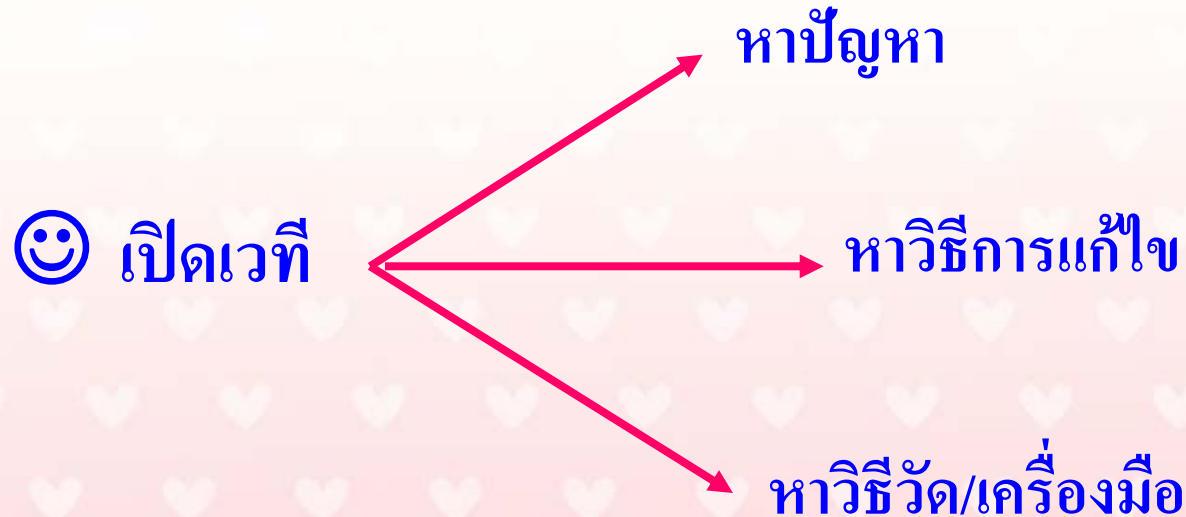
- คนที่เกี่ยวข้อง
ร่วมคิด
ร่วมทำ
ร่วมติดตาม

Participatory

ขั้นตอนการวิจัยแบบ PAR

☺ หาข้อมูลเบื้องต้น เพื่อหาสถานที่/แหล่งที่จะทำวิจัยอาจจะหาจากสำนักยุทธศาสตร์จังหวัด/ส่วนราชการภายในจังหวัด

☺ ดำเนินการตามแผน

☺ ติดตาม/ประเมินผลการดำเนินการ ซึ่งอาจจะปรับแก้ระหว่างดำเนินการ

การหาข้อมูลเบื้องต้น

★ แหล่งข้อมูล เอกสาร บุคคล

★ หากคนที่รู้ดีก็อาจจะร่วมแก้ปัญหา และหาคนที่เกี่ยวข้อง
กับปัญหาเพื่อเชิญเข้ามาร่วมเวที

★ หาโอกาส/สถานที่เพื่อเปิดเวที

★ เตรียมประเด็นชวนคุย (สถานการณ์ ปัญหา แนวทางแก้ไข
ปัญหา)

คนที่จจะร่วมเวที

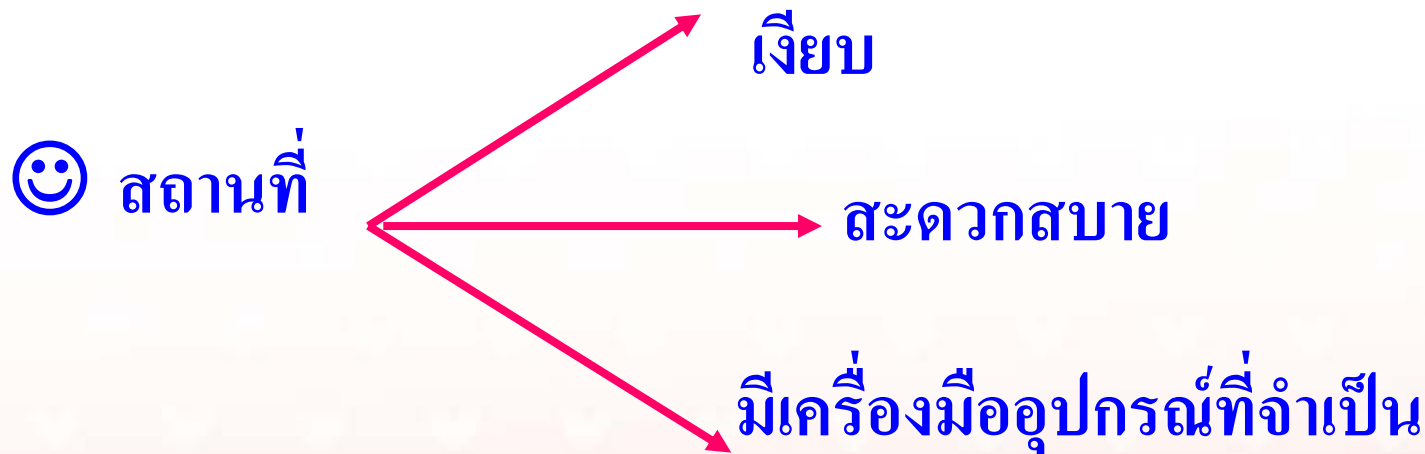
- ★ หากคนที่ใช่ หมายถึง คนที่รู้จริง อยู่กับปัญหา อยู่กับชุมชน
- ★ หากความเหมือน หมายถึง คนที่จะร่วมเวทีควรจะมีความเหมือน/ใกล้เคียงกัน เพราะหากศักยภาพ/คุณลักษณะแตกต่างกันจะเปิดเวทีพูดคุยได้ยาก
- ★ เรียนรู้ศักยภาพเบื้องต้น การเปิดเวที วิทยากรกระบวนการ ควรเรียนรู้ศักยภาพเบื้องต้นของคนร่วมเวทีเพื่อจัดเวทีดึงศักยภาพของผู้เข้าร่วมเวทีนำมาใช้

★ หาเครือข่ายเพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงการเปิดเวทีที่มีประเด็นคล้ายกัน

การเปิดเวที

😊 คน ----- จำนวนเหมาะสม วงละ 5-7 คน -----
ความเห็นของทุกคนมีคุณค่า

😊 วิทยากรและผู้ช่วย----เตรียมงานร่วมกัน

😊 เตรียมคำถามหลัก---คำถามรองเพื่อใช้เป็นสื่อในการเปิดเวที

😊 สรุปผลเป็นหลักฐาน

เครื่องมือ/เทคนิคที่ใช้ในการเปิดเวที

วิทยาการกระบวนการ

เป็นวิทยาการที่ใช้เทคนิควิธีเพื่อกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมเวทีแสดงความคิดเห็น เสนอความคิด

Card Technique

เป็นการใช้กระดาษให้ผู้เข้าร่วมเวทีเขียนคำตอบ/เสนอความเห็นแล้วเล่าให้คนในกลุ่มฟัง

แผนที่ความคิด

เป็นสิ่งที่เชื่อมโยงความเห็นของผู้เข้าร่วมเวทีให้เกิดความต่อเนื่องตลอดการประชุม

การจัดลำดับความสำคัญ

จากแผนที่ความคิด วิทยาการควรใช้การจัดลำดับความสำคัญช่วยให้การสรุปผลการประชุมเกิดความชัดเจนเป็นแผนปฏิบัติการ

คำถามปลายเปิด

มีการให้เหตุผล

#ลักษณะคำถาม

เรียงลำดับจากง่าย

ไปหายาก

เชิงบวกก่อนเชิงลบ

ขั้นตอนการเปิดเวที

◇ ทักทาย/สร้างความคุ้นเคย ผู้วิจัยที่ไม่รู้จัก/ไม่คุ้นเคยกับผู้เข้าร่วม
เวทีควรทักทาย จัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดความคุ้นเคยอยากพูดคุย

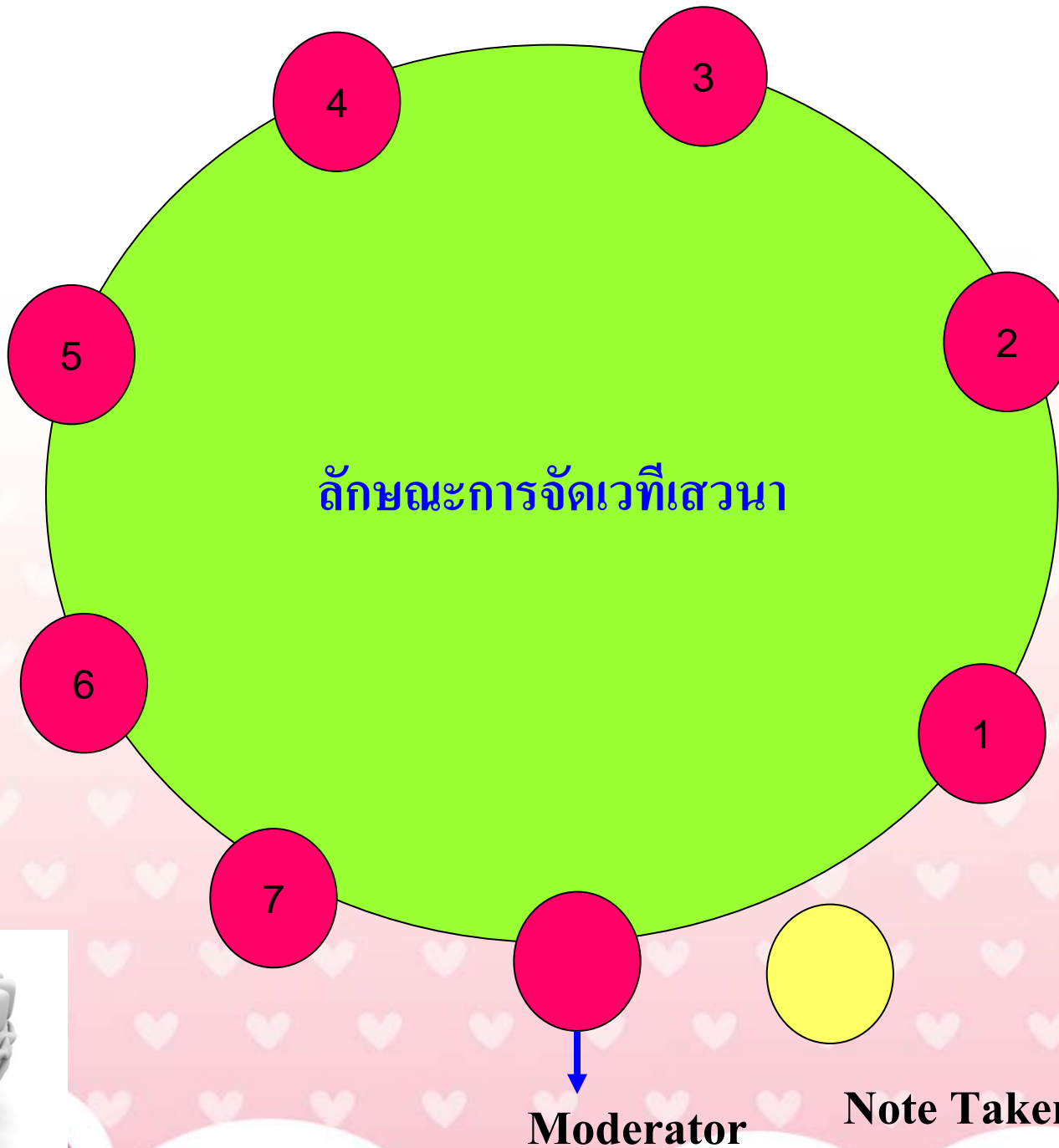
◇ ชี้แจงวัตถุประสงค์/สิทธิของผู้เข้าร่วมเวที เพื่อให้ผู้เข้าร่วมเวทีได้รู้
วัตถุประสงค์ของการเปิดเวทีและสิทธิของตนเอง วิทยากรควรชี้แจง
ให้ชัดเจน

◇ เสนอคำถาม/ประเด็นชวนคุย ควรเริ่มจากคำถามที่ตอบได้อย่างสบายใจ
เช่น ชุมชนมีอะไรดี

◇ ใช้เทคนิคการเก็บข้อมูล การเปิดเวทีที่ดีควรเก็บข้อมูล (เชิงคุณภาพ
จากเวทีให้มากที่สุด)

◇ ปิดเวที/กำหนดแผนการปฏิบัติงาน เพื่อให้เห็นภาพการดำเนินงานวิจัย
ที่ชัดเจน ควรระบุ/กำหนดแผนปฏิบัติงานในการเปิดเวที

ในกรณีที่เปิดเวที
เสวนาโดยไม่ได้ใช้
Card Technique
ควรมี Note Taker
บันทึกผลการเปิดเวที
โดยมี Field Note
ตามสภาพจริงที่
เกิดขึ้นในเวที

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

◇ แยกประเภท/จัดกลุ่ม

◇ หาความถี่

◇ สร้างข้อสรุปจากเนื้อหา โดยอิงทฤษฎี ซึ่งผู้วิจัยต้องมีความรู้เชิงทฤษฎีอยู่ก่อนแล้ว

◇ ใช้การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบผลการวิเคราะห์ข้อมูล

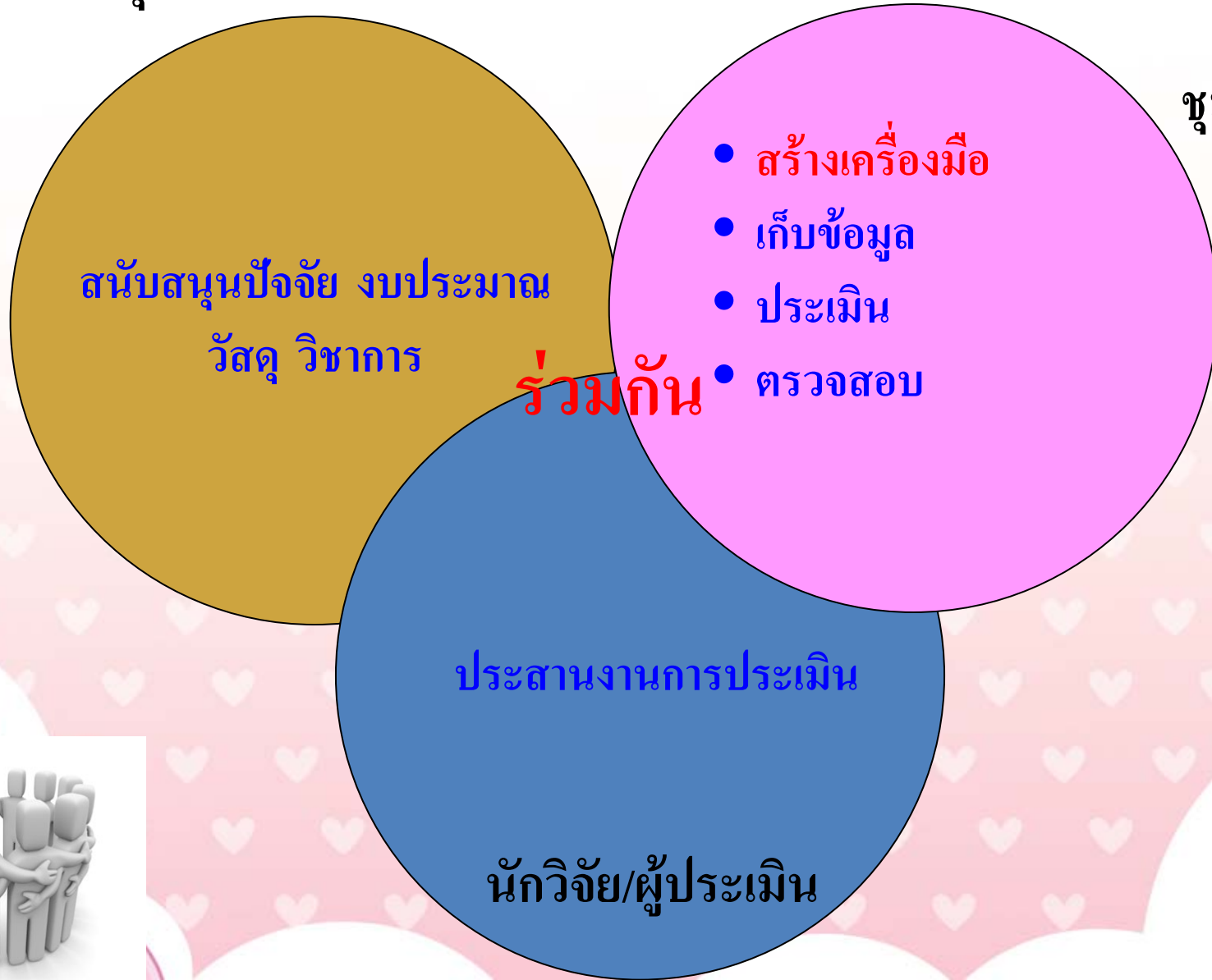
เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลเสร็จควรนำเสนอผลการวิเคราะห์ให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับฟัง (คืนข้อมูลให้ผู้เกี่ยวข้อง)

การประเมินผลอย่างมีส่วนร่วม

ผู้สนับสนุน

ชุมชน

การเขียนโครงงานวิจัยอย่างไรให้เป็น PAR

◇ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

◇ วัตถุประสงค์การวิจัย

◇ ขอบเขตการวิจัย

◇ กรอบแนวคิดการวิจัย

◇ นิยามศัพท์

◇ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การเขียนโครงร่างงานวิจัย (ต่อ)

◇ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

◇ วิธีการวิจัย

- ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- วิธีการพัฒนา

- เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- การเก็บข้อมูล

- การวิเคราะห์ข้อมูล

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพ/บริบทของชุมชน
(ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่จะแก้ไข)

ผลจากการเปิดเวที

วิธีการแก้ปัญหาจากการเรียนรู้ชุมชน
อื่นหรืองานวิจัย

สรุป

หาเอกสารหลักฐาน
ประกอบ

ผลการเปิดเวที

วิธีการเขียน
วางโครงเรื่อง

รูปแบบการเขียนวัตถุประสงค์การวิจัย

มี 3 รูปแบบ คือ

1. เพื่อศึกษาตัวแปรตามของกลุ่มตัวอย่าง
เพื่อศึกษาสุขภาพกายของผู้ผลิตเครื่องจักรสาน
2. เพื่อเปรียบเทียบตัวแปรตาม
  - 2.1 เพื่อเปรียบเทียบตัวแปรตาม ระหว่าง ก่อนและหลังการทดลอง
เพื่อเปรียบเทียบสุขภาพกายของผู้ผลิตก่อน/หลังการใช้เตาอบแบบ X
  - 2.2 เพื่อเปรียบเทียบ ตัวแปรตาม ตามปัจจัยที่เกี่ยวข้องของกลุ่มตัวอย่าง
  - 2.3 เพื่อเปรียบเทียบ ตัวแปรตาม ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
3. เพื่อสร้าง/พัฒนานวัตกรรม/วิธีการขององค์กร

ขอบเขตการวิจัย

เป็นการจำกัดวง/ระบุประเด็นของการวิจัยครั้งนี้ สิ่งที่ต้องระบุมี 3 รายการ คือ

☺ ประชากร ต้องระบุว่าเป็นใคร จำนวนเท่าใด

- ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ .....

จำนวน.....คน

การวิจัย PAR อาจจะเขียนว่ากลุ่มเป้าหมายเป็นใคร

☺ ตัวแปร ต้องระบุรายละเอียดของตัวแปรทั้งตัวแปรตามและตัวแปรต้น (ถ้ามี)

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ประเภท ได้แก่ ตัวแปรตาม คือ.....

ตัวแปรต้น คือ.....

เวลา ต้องระบุช่วงที่ดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยในช่วงเดือนกรกฎาคม - สิงหาคม 2551

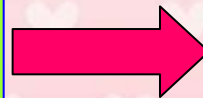
กรอบแนวคิดการวิจัย

คือ แผนภูมิแสดงความเชื่อมโยงระหว่างตัวแปร

◆ หลักการเขียนกรอบแนวคิดการวิจัย ต้องระบุที่มาของกรอบแนวคิด จากการศึกษาหลักการ แนวคิด และประโยชน์ของการใช้เตาอบ ควันไฟ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงกำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ได้ดังนี้

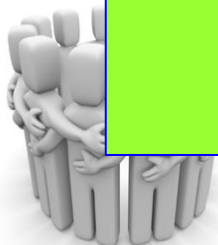
ตัวแปรต้น

การใช้เตาอบควันไฟ

ตัวแปรตาม

- ความคงทนของเครื่องจักสาน
- สุขภาพของผู้ผลิต

นิยามศัพท์

◆ เป็นการให้ความหมายคำที่ผู้วิจัยใช้ในการวิจัย มีหลักการดังนี้

1. อธิบายคำหลักทุกคำที่ปรากฏในกรอบแนวคิดการวิจัยด้านตัวแปรตามและตัวแปรต้น ตลอดจนอธิบายความหมายของนวัตกรรม (สิ่งที่น่าสนใจพัฒนา)
2. คำอธิบายต้องสอดคล้องกับผลการสรุปซึ่งศึกษาจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. คำอธิบายด้านขวาต้องมีระดับที่ขยาย/อธิบายด้านซ้าย
4. นิยามให้สอดคล้องกับงานวิจัยของตนเอง

- สุขภาพของผู้ผลิต หมายถึง ภาวะทางกาย ทางจิตใจของผู้ผลิต

เครื่องจักรสถานจากการใช้เตาอบควันไฟ

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- ◆ เอกสาร - ข้อมูลชุมชน
- สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับประเด็นที่จะพัฒนา

- ◆ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ค้นหาตามคำหลักจาก Website
(<http://tdc.thailis.or.th/tdc/basic.php>)

- ◆ ชื่อผู้วิจัย (ปีที่พิมพ์ : หน้าให้อ้าง) ได้วิจัย
เรื่อง.....Copy บทความย่อ/เนื้อหาให้อ้างอิง

ค้นหาให้เพียงพอแล้วสรุป

กรณีที่เป็นตัวแปรตาม

◆ ค้นจากตำรา ค้นจากผู้รู้ (Guru) ในแต่ละตัวแปร

◆ สิ่งที่ต้องค้นหา - ความหมาย
- ความสำคัญ
- การวัด

◆ คัดลอก จากผู้รู้มาหลาย ๆ คน จนเห็นข้อสรุป/ความเหมือน/
ความต่าง แล้วสรุป

◆ สรุป ความรู้ที่อ่านจากผู้รู้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

😊 ประชากร - เป็นใคร จำนวนเท่าใด

😊 กลุ่มตัวอย่าง

- เป็นใคร จำนวนเท่าใด
- คำนวณโดยใช้สูตรของใคร
- การสุ่มสุ่มแบบไหน

การวิจัย PAR ต้องหาว่าใครเป็นผู้รู้/ผู้อยู่กับปัญหาจริง ๆ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย/การเก็บข้อมูล

★ **แบบสอบถาม** การสร้างแบบสอบถาม ผู้วิจัยต้องนิยามศัพท์สิ่งที่จะถามให้ชัดเจน เขียนกระทงคำถามให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์ ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจค่า IOC หาค่าความเชื่อมั่น

★ **การสัมภาษณ์** ควรกำหนดข้อคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์
การสัมภาษณ์ ฝึก/ซ้อมการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตามวัตถุประสงค์การวิจัยและเครื่องมือ

1. เพื่อศึกษา
  - ความถี่
  - ~~X~~
  - ร้อยละ (กรณีเครื่องมือเป็น Check list)
  - S.D (กรณีเป็น Rating Scale)
2. เพื่อเปรียบเทียบ
  - t-test (ก่อน-หลังการพัฒนา)

วิธีการพัฒนา/แก้ปัญหา

ตารางนี้จะเป็นตัวบอกว่า เป็น PAR หรือไม่ ไม่ควรมีเรื่องทบทวน
วรรณกรรมในตารางนี้อีก

ลำดับที่	กิจกรรม	สถานที่	ผู้เกี่ยวข้อง	งบประมาณ
1	เป็นกิจกรรมที่จะทำจริง ในการวิจัย	ในชุมชน/ นอกชุมชน	มีคนที่อยู่ใน ชุมชนหรือไม่	เขียนให้ชัดเจน สอดคล้องกับที่จะ ใช้จริงในชุมชน
				

การอ้างอิงบรรณานุกรม

อ้างอิงจาก Internet

ชื่อผู้เขียนบทความ. ชื่อเว็บไซต์. ปี พ.ศ.ที่ค้น.

อ้างอิงจากตำรา

ชื่อผู้แต่ง. ชื่อเรื่อง. ชื่อหนังสือ. สถานที่พิมพ์. ปีที่พิมพ์.

ผู้ช่วยศาสตราจารย์จินตนา เวชมิ

หัวหน้าโครงการติดตามสถานการณ์เด็กและเยาวชนภาคกลาง

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ถนนปรีดีพนมยงค์ ตำบลประตูชัย

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

มือถือ 089-8015818 โทรศัพท์/โทรสาร 035-322082,035-323000

www.central-cwt.com , www.rs.aru.ac.th , www.teenpath.net

E-mail : chintana95@hotmail.com

